

ศีล ๕ อย่าง หมวดที่ ๑

ปริยัตตปาริสุทธิศีล

ศีลที่มีความบริสุทธิ์โดยกำหนดเป็นข้อ ในวิสุทธิมรรคไม่ได้แสดงจำนวนของปริยัตตปาริสุทธิศีลไว้ แต่ในปฏิสัมภิทามรรคแสดงไว้ ๒ อย่างคือ

๑. ลิกขาบทปริยัตต กำหนดลิกขาบทไว้ คือกำหนดว่าจะสมათานกี่ข้อ
๒. กาลปริยัตต กำหนดกาลเวลาไว้ว่าจะสมათานกี่วัน

อปปริยัตตปาริสุทธิศีล

ศีลที่ไม่มีกำหนดข้อเลย เช่นลิกขาบทของภิกษุโดยสังเขป ๒๒๗ ลิกขาบท ถ้าโดยพิศดารมี ๙,๑๘๐ โกฎิ ๕,๐๓๖,๐๐๐ ลิกขาบท นับไม่ได้เลย

ปริบูรณ์ปาริสุทธิศีล

ศีลที่มีความสมบูรณ์ในกัลยาณปุณฺชน เป็นศีลบริสุทธิ์เหมือนทับทิมที่ได้รับการเจียรไนอย่างดี เป็นเหตุให้ไกลต่ออรรถัตตผล ตัวอย่างพระมหาสังฆรักขิตเถระ ท่านปฏิบัติสติปัฏฐาน ๔ ระลึกตรวจสอบสิ่งที่กระทำทุกวัน จนเมื่อใกล้มรณภาพสามารถเจริญวิปัสสนาจนบรรลุธรรมในเวลาอันรวดเร็ว (ตอนแรกท่านตั้งใจบรรลุต่อหน้าพระศรีอริยมืดดริย)

อปรามัญญูปาริสุทธิศีล

ศีลของพระเสขบุคคล ๗ จำพวก เป็นศีลที่ไม่มีต้นหาและทิฏฐิจึงอาศัย มีความรู้ความเข้าใจกำจัดต้นหาและทิฏฐิจึงออกได้

ปฏิบัติสัทธูปาริสุทธิศีล

ศีลที่เข้าถึงความบริสุทธิ์ของพระอรหันต์

ศีล ๕ อย่างหมวดที่ ๒

ปหานศีล เวรมณีศีล เจตนาศีล สังวรศีล อวีติกมศีล

ปหานศีล

การละปาณาติบาตเป็นต้น ย่อมถูกละด้วยกุศลจิตที่มีความ
ละเอียดอ่อนบาริ เกรงกลัวต่อบาปด้วยกรุณาด้วยความไม่
โลภ ไม่โกรธ ด้วยปัญญาอันเป็นเหตุให้ละอันใด กุศลศีล
กุศลจิตตูปบาทนั้นชื่อว่าการละ = ปหาน

ศีลเบื้องต้น กุศลจิตตูปบาทเกิดขึ้น เป็นตทั้งคปหาน
ประชุมที่มหัคคตจิต เป็น วิขัมภนะปหาน
วิปัสสนาญาณ เป็น ตทั้งคปหาน
ประชุมในอริยมรรค เป็นสมุจเฉทปหาน

ศีลเรื่องใหญ่ เป็นเรื่องในชีวิตทั้งหมดพัฒนาไปสู่ความสงบ
จากบาปเป็นวิขัมภนะ จนเห็นความจริงของชีวิตทุกชั้นตอน
เห็นด้วยความเป็นรูปนามก็ได้ จนถึงพัฒนาไปถึงการไถ่ถอน
กิเลสเป็นสมุจเฉทะ มีนิพพานเป็นอารมณ์

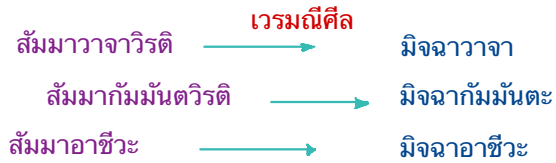
การละซึ่งปาณาติบาตชื่อว่าปหานศีล ปาณาติบาตย่อมถูกละ
การละการฆ่าได้ต้องมีกุศลจิตเกิดขึ้น เมื่อกุศลจิตเกิดขึ้น
ก็ไปปิดอกุศล ปิดเจตนาชั่วร้ายที่เป็นเหตุแห่งการฆ่า การ
ลัก การประพฤตินาม การพูดเท็จ พูดหยาบ ส่อเสียด
เพื่อเจ้า ความ โลภ ความ โกรธ ความหลงถูกปิดด้วยกุศล
จิตที่เป็นเหตุแห่งการละนั้นแหละชื่อว่าปหานศีล

กุศลจิตตูปบาท มีหิริ โอตตปปะ มีกรุณาเอื้อเอ็นดู ความไม่
โลภ ไม่โกรธ ปัญญา เป็นประมุขแล้วแต่ตัวไหนจะเด่น

เวรมณีศีล

วิริตี เวรมณี การงดเว้น ธรรมเป็นเครื่องงดเว้นจากปาณาติบาต เป็นต้น กุศลจิตและเจตสิกอันมีวิริตีเจตสิกเป็นประธานในการงดเว้นสิ่งที่ควรเว้นมีปาณาติบาตเป็นต้นเรียกว่าเวรมณีศีล

เจตนาศีล

เจตนาอันประกอบด้วยจิตอันเว้นต่อปาณาติบาต เจตนาที่เป็นปฏิปักษ์ต่อปาณาติบาตเป็นเจตนาศีล

ศีลเป็นมโนกรรม ที่ศึกษามาดีแล้ว ตั้งใจมาดีแล้ว ให้ตั้งเจตนาบ่อยๆจะเป็นเหตุให้บรรลุมรรคผลนิพพานได้

สังวรศีล

อวีติกมศีล

คำถาม ความตั้งใจบ่อยๆ เป็นอย่างเดียวกับจิตตูปบาทที่เป็นอุปการะแก่กุศลธรรมทั้งหลายหรือไม่และเป็นไวพจน์ของคำว่าอธิษฐานหรือไม่

กุศลจิตตูปบาท ถ้ามีความไม่โลภ ไม่โกรธ ไม่หลงเป็นประธาน มีความละอายเกรงกลัวต่อบาป มีความกรุณาเป็นประธานเป็นปัจจัยต่อการไม่ละเมิดข้อฝึก ลีลาขบถ หรือกระแสชีวิตนั้นๆ อย่างนี้เรียกว่า เจตสิกศีล

ถ้ามีเจตจำนงใจ ตั้งใจที่จะไม่ฆ่าเป็นต้น เรียกว่า เจตนาศีล ตัวประธานเป็นคนละตัวกัน

ตัวตัดเวรเจตนาอกุศลที่เป็นเหตุแห่งการฆ่าเป็นต้น เป็นศีลโดยตรง เรียกว่า วิรติ

เข้าไปตัดรอนบาปได้จริงๆ งดเว้นได้จริงๆ ไม่ให้ละเมิดได้จริงๆ เมื่อเจตสถานการณ์ที่จะให้ละเมิดต้องให้วิรติมาทำกิจ จึงกระทบอวิตกมะด้วย คือไม่ล่วงละเมิด สภาวธรรมที่ไม่ก้าวล่วง แท้ที่จริง ในนั้นคือวิรติไปทำกิจ

ถ้าพูดกันโดยรวมคือยกเอาทั้งก่อนของกุศลจิต ทั้งชุด เมื่อกุศลจิตทั้งชุดเกิดขึ้น ภาวะความไม่ก้าวล่วงจึงเกิดขึ้น

ศีลกับอธิษฐานต้องแยกกัน

ถ้าตั้งใจเพื่อจะไม่ให้ล่วงละเมิดทางกายกรรม วาจากรรม อันนั้นเป็นอธิษฐานด้วยเหมือนกันแต่แค่ศีล แต่อธิษฐานบารมีหรืออธิษฐานธรรมกินความกว้างกว่า นั้น ตราบไตไม่ได้บรรลุ โพธิญาณก็จะไม่ยอมหยุด แม้เจออุปสรรคใดๆ ก็จะไม่ท้อ เอาโพธิญาณเป็นจุดหมาย นี่เป็นการอธิษฐาน

อธิษฐาน เป็นกุศล ถ้าเป็นอาฆาต พยาบาทว่าจะจองเวรประทุษร้าย นี้ไม่ใช่ อธิษฐาน เรียกว่าอาฆาต จองเวร

คำถาม เหตุปัจจัยใดที่ทำให้คนกลัวการรักษาสีล

ความรู้
ความรู้อึด
ปฏิบัติผิด
เข้าใจผิด

ถ้ารู้ผลของทานกุตล สีลกุตล ภาวนากุตล เป็นไปไม่ได้เลย
ที่จะไม่ให้ความสำคัญ เขาจะกระตือรือร้นอย่างมาก

คำถาม การแยกความแตกต่างของ สมาทาน เจตนาศีล อธิษฐาน

สมาทาน

คือการถือเอา การรับมาเพื่อนำมาฝึก พัฒนาเพื่อจะให้เกิดขึ้น

เจตนา

หมายถึง เจตนาเป็นประธาน ที่จะตั้งใจที่จะไม่ฆ่าไม่ลัก เป็นต้น

อธิษฐาน

ตั้งใจมั่น กินความไปมาก ไม่ใช่ขยับเน้นแต่เจตนาศีล แต่ขยับเน้นทุกเรื่องของการบำเพ็ญบารมีทั้งหมด ตั้งแต่ทานบารมีจนถึงอุเบกขาบารมี ที่จะทำให้พุทธการกธรรมให้เต็ม ให้บริบูรณ์อะไรขาดขวางไม่ได้ มีพลังมากเพราะอธิษฐานบารมีเป็นตัวขับเคลื่อนบารมีทุกบารมี

คำถาม หากมีสัตว์กัดกันตายในบ้านผิดศีลปาณาติบาตหรือไม่

นึกดีใจหรือไม่ นึกลุ้นหรือไม่

ให้รู้ความจริงของชีวิตว่า หนอนในส้วมกัดกันตายทุกวัน
แมลงในบ้านถูกจิ้งจกกินตายทุกวัน
ไม่มีจุดใดในบ้านเลยที่ไม่เบียดเบียนกันไม่ฆ่ากัน จริงๆแล้ว
เต็มไปด้วยซากศพประหัดประหานกัน ผสมพันธุ์ ฆ่ากัน
เบียดเบียน ตาย เต็มไปหมด

ถ้ามนสิการดีๆ จะเกิดหิริ โอตตป้ระดับสูง ไม่มีพื้นที่ใดเลยที่
หมู่มสัตว์ทั้งหลายจะไม่มีการเบียดเบียนประทุษร้ายกันแม้ใน
สรีระนี้ เพียงพอหรือยังที่จะเบือหน่ายคลายกำหนด
เพียงพอที่จะเร่งพัฒนาศีลสมาธิปัญญาที่ยังไม่เกิด ให้เกิดขึ้น
ตราบใดที่กิเลสยังไม่นิพพาน กระแสชีวิตยังไม่นิพพานตราบ
ใดเราก็จะต้องมาพบเจอแบบนี้เต็มไปหมด แล้วผลเมื่อไหร่
เราก็จะไปทำบาปกับสิ่งเหล่านี้ ไปยินดียินร้าย
นิमितหมายที่เห็นการตายในบ้าน พร้อมทั้งจะเป็นกรรมอารมณ์
กรรมนิमित คตินิมิตน่าเกิดได้หมดทุกอารมณ์

ไม่ได้ผิดศีลแต่เป็น โทษในการที่มีอุปาทานไปยึดจับอารมณ์นั้น
มาไว้ในใจ พร้อมทั้งจะเป็นนิमितนำสู่การเวียนว่ายตายเกิดอีก
ต่อไป

คำถาม ตัวอย่างประกอบของปหานศีลกับเวรมณีศีล

ปหานศีล

เจตนาเป็นประธาน ตั้งเจตจำนง ตั้งใจไม่ฆ่าไม่ลัก
บางครั้งเจตนาไม่เป็นประธานก็ได้ เช่นเกิดเมตตาขึ้นมา
เป็นประธาน เรียกเจตสิกศีล
บางครั้งพิจารณาด้วยปัญญา เป็นประธานแห่งการงดเว้น
จากการฆ่า เรียกเจตสิกศีล

ยังกุศลจิตเกิดขึ้น เมื่อกุศลจิตเกิดขึ้นจึงเป็นเหตุแห่งการ
ละ สรูปคือกุศลจิตนั่นเองที่เป็นปหานศีล

เวรมณีศีล

ขັบแน่นวิรติที่มาทำกิจ ขັบแน่น สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ
สัมมาอาชีวะ ที่เป็นวิรติ ขึ้นมาทำกิจจะเวรเจตนาอกุศล
จะเกิดเมื่อเจอสถานการณ์

คำถาม พยาธิที่อยู่ในท้องของพระอรหันต์จะได้アニสงส์ด้วย หรือจะเป็นอกุศล

หมู่วิวที่มา สัมพันธ์กับกระแสชีวิตของพระอรหันต์ จะรู้หรือไม่รู้ ถ้าทำดีก็เป็นกุศล ถ้าทำบาปก็เป็นอกุศล

เสือกัดพระเถระที่เป็นปุถุชน แล้วท่านพิจารณาบาดแผลจนบรรลู่ แล้วเสือกัดท่านจนตาย เสือกีบบาปเพราะฆ่าพระอรหันต์ตาย ไม่ได้เกี่ยวกับรู้หรือไม่รู้ แต่เป็นการไปเบียดเบียนกระแสชันธ์ของผู้มีกิเลสหรือไม่มีกิเลสก็แตกต่างกัน

การกระทำที่เป็นไปกับ โมหะ สัตว์ทั้งหลายก็ตั้งอยู่ในทุจริตเป็นนิจ

คำถาม ศิลกุศลอุปถัมภ์อริยมรรคเบื้องต่ำ ๓ อริยผลเบื้องต่ำ๓
แต่ในปาริสุทธิศีลบอกวาศิลที่บริสุทธิ์เป็นปัจจัยต่ออรหัตมรรค
ทำไมศีลถึงอุปถัมภ์ได้ถึงมรรคเบื้องต่ำ๓ ผลเบื้องต่ำ ๓ และทานบารมี ศีลบารมี เป็นปัจจัยให้
ได้สัมมาสัมโพธิญาณ ทำไมจึงกล่าวไม่ได้ว่าอุปถัมภ์ให้ถึงอรหัตต มรรคอรหัตตผล

ธรรมที่ถูกประหารโดยศีลกุศล คือ โทสะที่เกี่ยวกับการประทุษร้าย

ธรรมที่ได้รับอนุญาตจากศีลกุศลให้เกิดขึ้นได้แก่ โทสะ คือความ
ไม่ประทุษร้าย

ธรรมที่ศีลกุศลทำให้เกิดขึ้นได้แก่ มรรคเบื้องต่ำ ๓ ผลเบื้องต่ำ ๓
นี้มุ่งหมายด้วยอำนาจศีลกุศลที่เป็น **อุปถัมภ์กสติ**
ไม่ใช่พูดในฐานะเป็นปัจจัย
ไม่ใช่พูดในฐานะ ชนกสติ (ทำให้เกิด)

แม่ให้เกิดบุตร

นางนมคอยเลี้ยงดู

ทานกุศล ศีลกุศล ไม่ได้เป็นตัวทำให้มรรคเกิด แต่อยู่ใน
ฐานะคอยอุปถัมภ์ เพราะแท้ที่จริงแล้ว อริยมรรคเป็นต้นที่
เกิดขึ้นมาได้ แท้ที่จริงแล้วเป็น **กำลังของวิปัสสนาญาณ**

วิปัสสนาญาณทั้งหลายต้องตั้งอยู่บนฐานรองรับที่
เป็นทานกุศล ศีลกุศล มีอโทสะเป็นห้องประชุม

ตัวอเสวนะ ตัวห้องประชุมของกุศลศีล ความหนา
แน่นของกุศลศีลเป็นตัวอุปถัมภ์ ที่ทำให้มรรคเบื้อง
ต่ำผลเบื้องต่ำเกิดขึ้น

แต่ถ้าพูดถึงปัจจัยของสัมมาสัมโพธิญาณ อริยมรรค อริยผล มีมากมายเต็มไปหมด
กุศลศีล กล่าวโดยปัจจัยเป็นปกตูปนิสสยะ อุปนิสสยะปัจจัย อารัมมณปัจจัย สหชาติปัจจัยเป็นต้น